

5. Priaznivý stav druhov, prírodných biotopov a chránených častí prírody

Podľa §5 ods. 4 až ods.7 zákona o ochrane prírody a krajiny je vlastník, správca alebo nájomca pozemku s osobitne chránenou časťou prírody a krajiny je povinný pri jeho bežnom obhospodarovaní zabezpečovať priaznivý stav osobitne chránenej časti prírody a krajiny. Ak udržiavanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu nemožno zabezpečiť bežným obhospodarovaním, možno mu na to poskytnúť finančný príspevok. Udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu osobitne chránenej časti prírody a krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme.

Ak vlastník, správca alebo nájomca dotknutých pozemkov nezabezpečí ani po predchádzajúcom upozornení priaznivý stav osobitne chránenej časti prírody a krajiny alebo ak je zabezpečenie priaznivého stavu osobitne chránenej časti prírody a krajiny potrebné z dôvodu jej bezprostredného ohrozenia, môže tak urobiť Štátna ochrana prírody SR na vlastné náklady.

Čo je priaznivý stav druhov, prírodných biotopov a osobitne chránených častí prírody je uvedené v ustanoveniach §5 ods.1 až ods.3 zákona o ochrane prírody a krajiny. Priaznivý stav je v podstate taký, keď je druh alebo prírodný biotop životaschopný, jeho areál je stabilný, alebo sa zväčšuje. V prípade osobitne chránenej časti prírody, by mal byť stav jej predmetu ochrany v súlade so schválenou dokumentáciou ochrany prírody.

6. Ochrana mokradí

Čo zákon o ochrane prírody a krajiny považuje za mokrad' ?

Za mokrad' sa podľa §2 ods.2 písm. g) zákona o ochrane prírody a krajiny považuje územie s močiarimi, slatinami alebo rašeliniskami, vlhká lúka, prírodná tečúca voda a prírodná stojatá voda vrátane vodného toku a vodnej plochy s rybníkmi a vodnými nádržami. Mokrade chránené medzinárodnými dohovormi (zapísané v medzinárodnom zozname tzv. Ramsarských lokalít) môžu byť vyhlásené za chránené územie (napr. za prírodnú pamiatku, alebo za chránený areál).

Kedy sa na zmenu stavu mokrade vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody?

Na zmenu stavu mokrade, najmä jej úpravu, zasypávanie, odvodňovanie, ťažbu trstia, rašeliny, bahna alebo iného materiálu, sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody podľa §6 ods.5 zákona o ochrane prírody a krajiny. To neplatí, ak ide o činnosť vykonávanú správcom vodného toku (napr. Slovenským vodohospodárskym podnikom, š.p., Lesmi SR, š.p., Vojenskými lesmi a majetkami, š.p.,...) v súlade so zákonom o vodách mimo chránených území alebo v chránenom území súlade s dohodnutými zásadami starostlivosti o vodný tok. Zásady starostlivosti o vodný tok je oprávnená dohodnúť so správcom vodného toku Štátna ochrana prírody SR podľa §6 ods.6 zákona o ochrane prírody a krajiny nasledovne: „Organizácia ochrany prírody vopred prerokuje a písomne dohodne so správcom vodného toku zásady starostlivosti o vodný tok v chránených územiach a spôsob jej výkonu vrátane možnosti použitia mechanizmov a podmienok ich vstupu do chránených území, a to spravidla na obdobie 1 roka. O dohodnutých zásadách starostlivosti o vodný tok organizácia ochrany prírody bezodkladne informuje miestne príslušný okresný úrad.“ Teda pokiaľ dôjde medzi správcom vodného toku a Štátnou ochranou prírody SR k dohode o zásadách starostlivosti o vodný tok, nie je potrebné, aby orgán ochrany prírody viedol správne konanie a vydával rozhodnutie.

Poznámky:

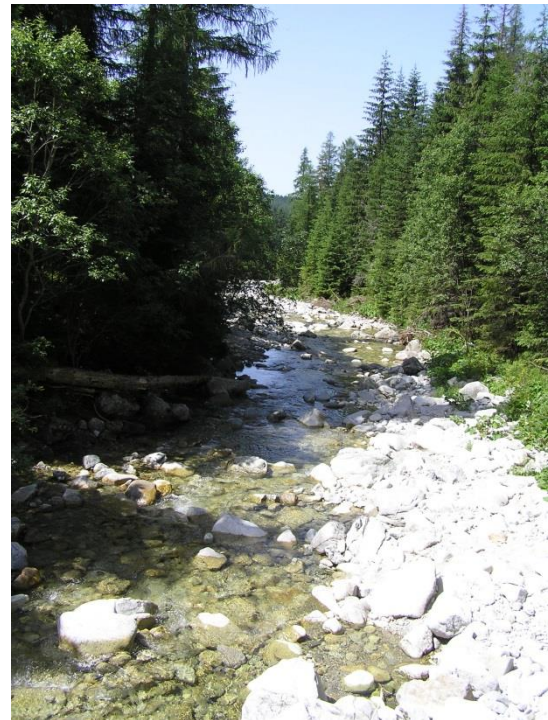
Súhlas orgánu ochrany prírody na zmenu stavu mokrade sa vyžaduje napr. na brehovú úpravu, zmeny koryta vodného toku, budovanie malých vodných elektrární, ťažbu štrku z koryta vodného toku, zasypávanie vodnej plochy, ktorá vznikla po ťažbe štrkopieskov, a pod., ak činnosť vykonáva iná osoba (iný subjekt), než správca vodného toku. Súhlas sa vyžaduje tiež v tých prípadoch, ak správca vodného toku navrhuje vykonávať zmenu stavu mokrade v chránenom území a nedôjde k dohode so Štátnou ochranou prírody SR.

Správne konanie o vydaní súhlasu na zmenu stavu mokrade podľa zákona o ochrane prírody a krajiny prebieha nezávisle od vodoprávneho konania a rozhodnutie orgánu ochrany prírody nenahrádza rozhodnutie orgánu štátnej vodnej správy, ani naopak.

Aké podmienky obvykle stanoví orgán ochrany prírody pri vydávaní súhlasu na zmenu stavu mokrade ?

Podmienky uložené v rozhodnutí orgánom ochrany prírody sa zvyčajne týkajú zachovania funkcie brehového porastu, ochrany vtáctva v dobe hniezdenia, ochrany a zachovania biotopov národného a európskeho významu, ochrany chránených druhov živočíchov vo vodnom toku (vodnej ploche) a v bezprostrednom okolí, zachovanie možnosti migrácie rýb a iných vodných živočíchov, vykonanie opatrení proti šíreniu invázných druhov

rastlín. Okrem toho môže orgán ochrany prírody na návrh účastníkov konania (správcu vodného toku, rybárskej organizácie) a dotknutých orgánov štátnej správy uložiť v rozhodnutí aj iné podmienky (*napr. zachovanie minimálneho sanitárneho prietoku vo vodnom toku, vybudovanie vhodného tvaru koryta vodného toku - napr. dvojitého lichobežníkového profilu umožňujúci sústredenie prietoku do užšej prúdnice v dobe znížených prietokov, vybudovanie takých prahov, stupňov a sklzov vo vodnom toku, ktoré nebránia ťahu rýb, osadenie ochranných mreží na vtoku do turbín malých vodných elektrární, vykonávanie stavebných prác mimo doby neresenia rýb, vykonanie opatrení proti znečisteniu vody, a pod.*) Záleží to od konkrétnej situácie, od predmetu ochrany prírody, aj návrhov a požiadaviek, ktoré v priebehu správneho konania uplatnia jednotliví účastníci konania a dotknuté orgány štátnej správy.

7. Obmedzenie rozširovania nepôvodných druhov drevín

Ustanovenia §7 zákona o ochrane prírody a krajiny pojednávajú o ochrane prirodzeného druhového zloženia ekosystémov. Táto zahŕňa reguláciu rozširovania nepôvodných druhov (ktoré nie sú inváznymi druhmi) a sledovanie ich výskytu, veľkosti populácií a spôsobu ich šírenia. Zákon o ochrane prírody a krajiny obmedzuje rozširovanie tých nepôvodných druhov, ktoré by mohli mať vplyv na druhové zloženie domácich voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a ich biotopov.

Táto regulácia sa týka aj výsadby nepôvodných druhov drevín na lesných pozemkoch. Jedná sa o nepôvodné druhy, ktoré pochádzajú z iných geografických oblastí ako sú napr. borovica čierna, borovica hladká (vejmutovka), duglaska tisolistá, smrek pichľavý, dub červený, agát biely, orech čierny, euroamerické kultivary topoľov a ďalšie.

Aké povolenia sú potrebné v súvislosti s výsadbou nepôvodných druhov rastlín?

Súhlas orgánu ochrany prírody sa ďalej vyžaduje na výsadbu nepôvodných druhov rastlín (vrátane nepôvodných druhov drevín) za hranicami zastavaného územia obce. Vyžaduje sa aj v zastavanom území obce, ak presiahne výmeru 1000 m². Takýto súhlas vydáva na základe §67 písm. e) zákona o ochrane prírody a krajiny okresný úrad v sídle kraja.

Príklad:

V zastavanom území obce nie je obmedzené vysadiť tuje. Mimo zastavaného územia obce sa však na výsadbu tují vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody.

Podľa §7 ods.4 zákona o ochrane prírody a krajiny súhlas orgánu ochrany prírody je možné vydať, len ak výsadba a pestovanie nepôvodných druhov rastlín, pestovanie nepôvodných druhov rastlín do životného prostredia preukázateľne nebude mať nepriaznivý vplyv na pôvodné druhy rastlín alebo živočíchov, alebo prírodné biotopy. Súčasťou súhlasu orgánu ochrany prírody môže byť aj určenie podmienok regulácie výsadby a pestovania nepôvodných druhov rastlín alebo pestovania nepôvodných druhov rastlín a určenie podmienok regulácie vypustenia nepôvodných druhov živočíchov do životného prostredia. Ak orgán ochrany prírody súhlas na výsadbu a pestovanie nepôvodných druhov rastlín nevydá, v rozhodnutí môže nariadiť ich likvidáciu podľa §7 ods.6 zákona o ochrane prírody a krajiny, najmä ak zníženie nepriaznivého vplyvu nepôvodných druhov rastlín na pôvodné druhy rastlín alebo živočíchov, alebo prírodné biotopy nemožno dosiahnuť reguláciou pestovania nepôvodných druhov rastlín stanovením podmienok rozhodnutia o súhlase.

Príklad:

*V poslednej dobe začali orgánom ochrany prírody pribúdať žiadosti rôznych subjektov o povolenie výsadby rôznych klonov paulownie plstnatej (*Pawlonia tomentosa*) mimo zastavaného územia obce, zväčša na účely produkcie biomasy na energetické účely. (Jedná sa o drevinu pôvodom z Číny, ktorá sa vyznačuje rýchlym rastom.) Orgány ochrany prírody výsadbu tejto dreviny zväčša nepovoľujú z dôvodu obavy z jej možného nekontrolovaného šírenia do voľnej krajiny.*